

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. kovo 10 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukavienės (pranešėja), Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Andžej Maciejevski,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sauliaus transporto sistemos“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 5 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sauliaus transporto sistemos“ ieškinį atsakovei Lietuvos Respublikai, atstovaujamai Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, dėl skolos priteisimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių už konfiskuotos transporto priemonės saugojimo paslaugas mokėtino atlyginimo dydį, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė kreipėsi į teismą su ieškiniu, prašydama priteisti iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – ir VMI), 19 326 Eur skolą, 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad prašoma priteisti skola susidarė už ieškovės valstybės naudai suteiktas konfiskuotų transporto priemonių saugojimo paslaugas nuo 2016 m. gruodžio 15 d. (atskiris atvejais – nuo 2016 m. lapkričio 30 d.) iki 2018 m. sausio 15 d. Tarp ieškovės ir užsakovo Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau – ir Tauragės apskrities VPK) 2014 m. birželio 13 d. buvo sudaryta viešojo pirkimo sutartis dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo, šios sutarties pagrindu ieškovė saugojo dvidešimt penkias transporto priemones, o 2017 m. gegužės 22 d. ieškovė ir užsakovas Tauragės apskrities VPK sudarė viešojo pirkimo sutartį dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo, šios sutarties pagrindu ieškovė saugojo dvidešimt septynias priverstinai nuvežtas ir vėliau valstybės naudai konfiskuotas transporto priemones. Iki ieškinio pareiškimo dienos VMI nebuvo suorganizavusi viešojo pirkimo konkurso, kad sudarytų ekonomiškai pagrįstą saugojimo sutartį su konkurso laimėtoju dėl valstybės naudai konfiskuotų transporto priemonių saugojimo Šilutės mieste ir rajone. Teikdama ieškinį, ieškovė skaičiavo 6 Eur dydžio vienos paros transporto priemonės saugojimo kainą, nes būtent tokio dydžio kaina nustatyta 2017 m. gegužės 22 d. sutartyje, kai už saugojimo paslaugas atsiskaito šią sutartį sudariusi valstybės institucija – Tauragės apskrities VPK. Sutartis sudaryta viešo konkurso būdu, tai reiškia, kad ieškovė buvo pasiūliusimažiausią paslaugų, t. y. transporto priemonių saugojimo, kainą. Tai atitinka Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtintą lėšų racionalaus panaudojimo principą.
4. Atsakovei 2018 m. gegužės 30 d. sumokėjus skolos dalį (4519,65 Eur), ieškovė atsisakė ieškinio dalies, prašydama priteisti iš atsakovės 14 800,35 Eur skolą, 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo bylos iškėlimo teisme iki sprendimo visiško įvykdymo ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
5. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2018 m. rugsėjo 3 d. sprendimu priėmė ieškovės ieškinio reikalavimo dėl 4519,65 Eur skolos priteisimo iš atsakovės atsakymą ir šią civilinės bylos dalį nutraukė; kitą ieškinio dalį atmetė; grąžino ieškovei 76,50 Eur žyminio mokesčio.
6. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2019 m. liepos 4 d. nutartimi panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. rugsėjo 3 d. sprendimo dalį, kuria ieškinio dalis atmesta visiškai, ir šią bylos dalį perdavė pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. rugsėjo 25 d. sprendimu tenkino ieškinį ir priteisė iš atsakovės Lietuvos Respublikos,

atstovaujamos VMI, ieškovei 14 800,35 Eur skolos, 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą 14 800,35 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme 2018 m. vasario 1 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo; paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

8. Teismas nustatė, kad ieškovė ir užsakovas Tauragės apskrities VPK 2014 m. birželio 13 d. sudarė viešojo pirkimo sutartį dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo, šios sutarties pagrindu ieškovė teikė transporto priemonių saugojimo paslaugas nuo 2016 m. gruodžio 15 d. (keturiomis atvejais – nuo 2016 m. lapkričio 30 d.) – saugojo dvidešimt penkias transporto priemones. Ieškovė ir užsakovas Tauragės apskrities VPK 2017 m. gegužės 22 d. sudarė viešojo pirkimo sutartį dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo Nr. 85-ST2-64, šios sutarties pagrindu ieškovė saugojo dvidešimt septynias priverstinai nuvežtas ir vėliau valstybės naudai konfiskuotas transporto priemones. Šiomis sutartimis ieškovė įsipareigojo priverstinai nuvežti, pervežti ir saugoti transporto priemones Šilutės rajono savivaldybės teritorijoje. Pagal 2014 m. birželio 13 d. sutarties nuostatas už transporto priemonės priverstinį nuvežimą ir saugojimą administracinėn atsakomybėn traukiamas asmuo moka 25 Lt (įskaitant PVM) už transporto priemonės iki 3,5 t vienos paros saugojimą (6.1.3 papunktis) ir 30 Lt (įskaitant PVM) – už transporto priemonės virš 3,5 t vienos paros saugojimą (6.1.4 papunktis). Pagal 2017 m. gegužės 22 d. sutarties nuostatas savininkas ir (ar) valdytojas bei Tauragės apskrities VPK už priverstinio nuvežimo, pervežimo ir saugojimo paslaugas moka taikant sutarties priede Nr. 1 1 ir 2 lentelėse nurodytus įkainius: už paslaugas, aprašytas sutarties 2.1–2.4.3 punktuose, moka savininkas ir (ar) valdytojas: 72 Eur (suma su PVM) už nuvežimo paslaugas ir 7,01 Eur (suma su PVM) už saugojimo paslaugas; už paslaugas, aprašytas sutarties 3.1–3.5.2 punktuose, moka Tauragės apskrities VPK: 60 Eur (suma su PVM) už nuvežimo paslaugas ir 6 Eur (suma su PVM) už saugojimo paslaugas.
9. Teismas pažymėjo, kad atsakovė nekvestionuoja savo pareigos atlyginti ieškovei už konfiskuotų ir valstybės nuosavybėn perduotų transporto priemonių saugojimą, pripažino skolos dalį – sumokėjo 4519,65 Eur, ši bylos dalis nutraukta įsiteisėjusiu teismo sprendimu. Šalių ginčas kilo dėl konfiskuotų ir valstybės nuosavybėn perduotų transporto priemonių saugojimo paslaugos įkainio – atsakovės teigimu, ieškovės taikomas 6 Eur už vieną saugojimo parą įkainis pažeidžia atsakovės interesus, turėtų būti taikomas teismų praktikoje nustatytas 1,45 Eur įkainio dydis.
10. Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 7 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-14-690/2019](#), pateiktais išaiškinimais dėl kriterijų, taikytinų sprendžiant dėl atlyginimo už priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimo paslaugas, nurodė, kad nagrinėjamu atveju ginčas kilo dėl priverstinai nuvežtų transporto priemonių saugojimo įkainių Šilutės rajono savivaldybės teritorijoje laikotarpiu nuo 2016 m. gruodžio 15 d. iki 2018 m. sausio 15 d.
11. Teismas nustatė, kad atsakovė pateikė sutartis, kuriose nustatyti transporto priemonių saugojimo įkainiai Rokiškio, Šilalės, Alytaus, Kupiškio, Vilniaus rajonuose, šios sutartys sudarytos laikotarpiu nuo 2018 m. birželio iki 2019 m. birželio mėnesio. Ieškovės pateiktoje UAB „Priekabos“ 2019 m. rugsėjo 2 d. pažymoje nurodyta, kad ši bendrovė 2018 metais Klaipėdos apskrityje teikė priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo, perkėlimo ir saugojimo paslaugas, vienos paros saugojimo kaina – 4 Eur su PVM, kai moka policijos komisariatas, 5 Eur su PVM – kai moka gyventojai. Teismas pažymėjo, kad ši pažyma patvirtina, jog panašioje vietovėje tuo pačiu kaip ir ginčo laikotarpiu priverstinio transporto priemonių saugojimo paslaugų įkainiai buvo panašūs į ieškovės nurodytus įkainius, todėl nėra pagrindo ieškovės reikalaujamą paslaugų kainą laikyti nesąžininga ir pažeidžiančia atsakovės interesus. Pagal atsakovės pateiktas sutartis paslaugos buvo teiktos kitose vietovėse nei ginčo atveju, taip pat kitu (daugiau nei metais vėlesniu) laikotarpiu. Teismas taip pat nurodė, kad nė viena iš šalių nepateikė įrodymų, patvirtinančių, jog ginčiui aktualioje vietovėje, t. y. Šilutės rajone, analogiškas paslaugas panašiu laikotarpiu būtų teikęs kitas subjektas už iš esmės skirtingą kainą. Ieškovės bei Tauragės apskrities VPK sutartys, kuriose nustatyti ieškovės taikomi atitinkamų paslaugų įkainiai, sudarytos viešo konkurso būdu, o atsakovė iki šiol nėra organizavusi atitinkamų paslaugų Šilutės rajono teritorijoje viešojo pirkimo konkurso. Įvertinęs nurodytas aplinkybes, ieškovės pateiktus įrodymus, pagrindžiančius panašioje vietovėje ginčo laikotarpiu galiojusius tokių pačių paslaugų kainas, teismas padarė išvadą, kad ieškovės reikalaujamas paslaugos įkainis (6 Eur už vieną saugojimo parą) atitinka galiojančią rinkos kainą, atsakovės teisių nepažeidžia.
12. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovės apeliacinį skundą, 2020 m. gegužės 5 d. nutartimi pakeitė Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. rugsėjo 25 d. sprendimą – priteisė iš atsakovės ieškovei 924,30 Eur skolos, 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą 924,30 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos 2018 m. vasario 1 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, kitą ieškinio dalį atmetė; paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
13. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad valstybei atstovaujanti atsakovė VMI per daugiau nei penkerius metus (ieškovės ir atsakovės ginčas tęsiasi nuo 2015 m.) nesudarė su valstybei perduoto turto saugojimo paslaugas teikiančiais subjektais sutartis, kuriose būtų sulytas ekonomiško, protingumo kriterijus, toje vietovėje teikiamų analogiškų paslaugų rinkos kainą atitinkantis saugojimo paslaugų įkainis. Atitinkamai kadangi atsakovė neinicijavo sutarčių sudarymo, negavo kitų analogiškų paslaugų teikiančių subjektų pasiūlymų dėl saugojimo įkainių dydžio toje pačioje teritorijoje ir nepateikė kitų subjektų toje pačioje teritorijoje sutartų įkainių už analogiško pobūdžio paslaugas, teisėjų kolegijos vertinimu, ji neįrodė, kad protingu ir ekonomiškai pagrįstu laikytinas 1,45 Eur dydžio įkainis.
14. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 7 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-14-690/2019](#) pažymėta, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 10 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-140-219/2016](#) teismo taikytas 1,45 Eur įkainis nelaikytinas pavyzdiniu, kuris visais atvejais teismų turėtų būti priteisiamas. Remdamasi kasacinio teismo išaiškinimais, teisėjų kolegija nurodė, kad, sprendžiant dėl atlyginimo už priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimo paslaugas priteisimo iš transporto priemonės savininko ir (ar) valdytojo, nedalyvavusio sudarant transporto priemonės saugojimo sutartį, turi būti nustatyta, ar prašomas priteisti atlyginimas atitinka tokių paslaugų rinkos kainas konkrečioje vietovėje konkrečiu laikotarpiu, ar jis atitinka teisingumo ir proporcingumo principus, ar jį priteisus transporto priemonės savininkui ir (ar) valdytojui nebūtų uždėta pernelyg didelė našta.
15. Teisėjų kolegijos vertinimu, aplinkybė, kad ankstesnėje šalių byloje (Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e2A-833-823/2017](#)) ieškovė sumažino ieškinio reikalavimus, nėra pakankamas pagrindas daryti išvadą, jog būtent 1,45 Eur įkainį ieškovė pripažino pagrįstu ir teisingu atlyginimu už jos suteiktas transporto priemonių saugojimo paslaugas ir vėlesniu laikotarpiu. Einant laikui, gali kisti saugojimo paslaugų kainos, analogiškų paslaugų kaina rinkoje. Be to, aplinkybė, kad ieškovė, siekdama taikiai išspręsti atlyginimo už kitą transporto priemonių saugojimo laikotarpį klausimą, siūlė atsakovei sumokėti po 1,45 Eur (pridedant PVM) atlyginimą, orientuodamasi į išnagrinėtoje šalių byloje priteisto atlyginimo dydį, neatima iš ieškovės teisės, atsakovei nesutikus su siūlytu taikiu susitarimu, teisme reikalauti didesnio atlyginimo, įrodinėjant, kad nauju laikotarpiu už saugojimo paslaugas ji turi pagrindą gauti daugiau.
16. Įvertinusi šalių pateiktas saugojimo paslaugų sutartis, teisėjų kolegija nusprendė, kad įkainiai (tarifai) už priverstinai nuvežtų, konfiskuotų automobilių saugojimą įvairiose Lietuvos vietovėse ir įvairiais laikotarpiais yra itin skirtingi. Esant tokiems duomenims, neįmanoma tiksliai nustatyti priverstinai nuvežtų transporto priemonių saugojimo rinkos kainos. Be to, dalis šalių pateiktų duomenų negali būti tinkami įrodymai, sprendžiant dėl ieškovės reikalaujamo saugojimo paslaugų, suteiktų laikotarpiu nuo 2016 m. gruodžio 15 d. (atskiris atvejais – nuo 2016 m. lapkričio 30 d.) iki 2018 m. sausio 15 d. Šilutės rajono teritorijoje, dydžio pagrįstumo. Dalis šalių pateiktų duomenų nesutapusi su byloje sprendžiamu ginčo laikotarpiu: Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato ir M. J. įmonės 2018 m. vasario 28 d. sutartis, Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato 2018 m. birželio 6 d. sutartis, Tauragės apskrities VPK ir individualios įmonės „Jomamotors“ 2018 m. gegužės 28 d. sutartis, dvi Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato 2019 m. gegužės 9 d. sutartys, sudarytos po laikotarpio, kuris aktualus nagrinėjamoje byloje (2016 m. gruodžio 14 d. – 2018 m. sausio 16 d.); dalis iš pateiktų sutarčių galiojo ne šiai bylai aktualiose Lietuvos teritorijose: Utenos, Panevėžio, Vilniaus, Kauno, Alytaus, Marijampolės apskritys yra gerokai nutolusios nuo Tauragės ir Klaipėdos apskričių. Taigi, vertinant ieškovės reikalaujamos priteisti paslaugų kainos dydį, turi būti vertinami bylos duomenys apie analogiško ar panašios pobūdžio paslaugų kainą ginčo laikotarpiu (nuo 2016 m. gruodžio 15 d. iki 2018 m. sausio 16 d.) toje pačioje ar panašiose vietovėse (Tauragės ir Klaipėdos apskrityse).

17. Teisėjų kolegijos vertinimu, nepagrįstas ieškovės reikalavimas už visą ginčo laikotarpį priteisti atlyginimą pagal 6 Eur dydžio įkainį, nustatytą 2017 m. gegužės 22 d. sutartyje, nes ginčui aktualiu laikotarpiu (nuo 2016 m. gruodžio 15 d. iki 2018 m. sausio 15 d.) galiojo dvi ieškovės su Tauragės apskrities VPK sudarytos transporto priemonių priverstinio saugojimo paslaugų sutartys, kuriose nustatyti itin besiskiriantys šių paslaugų įkainiai – Tauragės apskrities VPK ir ieškovės 2014 m. birželio 13 d. sutartis, kurioje policijos įstaigai nustatyti 3 Lt (0,87 Eur) (už transporto priemonių iki 3,5 t) ir 4 Lt (1,16 Eur) (už transporto priemonių virš 3,5 t) saugojimo paslaugų įkainiai (Sutarties 6.2.3, 6.2.4 punktai), ir 2017 m. gegužės 22 d. sutartis, įsigaliojusi nuo 2017 m. birželio 13 d., kurioje nustatytas 6 Eur dydžio įkainis. Be to, analogiško ar panašaus pobūdžio paslaugų kainos ginčui aktualiu laikotarpiu panašiose vietovėse taip pat yra skirtingos – 1,16 Eur ir 4 Eur už vieną saugojimo parą (VMI ir UAB „Okreta“ 2015 m. birželio 3 d. sutartis dėl valstybei perduoto turto saugojimo paslaugų teikimo Klaipėdos apskrityje, galiojusi iki 2018 m. birželio 3 d., ir UAB „Priekabos“ pažyma apie priverstinai nuvežtų transporto priemonių saugojimo paslaugas Klaipėdos apskrityje 2018 m.). Be kita ko, praėjus tik pusmečiui po ginčo laikotarpio pasibaigimo, Tauragės apskrities VPK su kitu paslaugų teikėju (individualia įmone „Jomamotors“) dėl analogiškų paslaugų panašioje teritorijoje (Šilalės rajone) 2018 m. gegužės 28 d. sudarė sutartį, kuria nustatytas 1,21 Eur dydžio įkainis.
18. Teisėjų kolegija nusprendė, kad už suteiktas transporto priemonių saugojimo paslaugas laikotarpiu, kai galiojo ieškovės ir Tauragės apskrities VPK sudaryta 2014 m. birželio 13 d. sutartis, t. y. nuo 2016 m. gruodžio 15 d. iki 2017 m. birželio 13 d., iš atsakovės priteistinas atlyginimas, apskaičiuotas pagal 1,45 Eur dydžio įkainį, taikytą šalių santykiams civilinėje byloje, užbaigtoje Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. liepos 4 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-833-823/2017. Už nurodytą laikotarpį ieškovė turi teisę reikalauti iš atsakovės 2625,95 Eur atlyginimo (1811 dienų x 1,45 Eur). Laikotarpiu, kai galiojo ieškovės ir Tauragės apskrities VPK sudaryta 2017 m. gegužės 22 d. sutartis, t. y. nuo 2017 m. birželio 13 d. iki 2018 m. sausio 16 d., teisingu ir protingu atlygiu laikytinas 2 Eur (su PVM) įkainis už vieną saugojimo parą. Už nurodytą laikotarpį ieškovė turi teisę reikalauti iš atsakovės 2818 Eur atlyginimo (1409 dienos x 2 Eur). Teisėjų kolegija rėmėsi tuo, kad nuo 2016 m. gruodžio 15 d. iki 2017 m. birželio 13 d. galiojusi ieškovės ir Tauragės apskrities VPK 2014 m. birželio 13 d. sutartyje policijos įstaigai buvo nustatytas gerokai mažesnis mokėtinas atlyginimas už transporto priemonių saugojimo paslaugas, nei nustatyta 2017 m. gegužės 22 d. sutartyje, ieškovė nepateikė į bylą konkrečių duomenų apie atsakovei suteiktų saugojimo paslaugų realias sąnaudas ir nepagrindė 2017 m. gegužės 22 d. sutartyje nustatyto didesnio įkainio, be to, atsakovė nebuvo 2017 m. gegužės 22 d. sutarties šalis.
19. Taigi, ieškovė iš atsakovės turi teisę reikalauti iš viso 5443,95 Eur atlyginimo sumos. Atsakovei teismo proceso metu (2018 m. gegužės 30 d.) už ginčo laikotarpį ieškovėi sumokėjus 4519,65 Eur, teisėjų kolegija nusprendė sumažinti pirmosios instancijos teismo ieškovei iš atsakovės priteistą sumą iki 924,30 Eur.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

20. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 5 d. nutarties dalį, kuria pakeistas Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. rugsėjo 25 d. sprendimas, ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. rugsėjo 25 d. sprendimą; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 20.1. Apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 7 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. [e3K-3-14-690/2019](#) nustatytų kriterijų, pagal kuriuos turėtų būti nustatomas atlyginimo privačiam paslaugų teikėjui dydis, kai jį privalo mokėti Lietuvos Respublika, atstovaujama atitinkamos valstybės institucijos, nesudariusi paslaugų sutarties, bet faktiškai paslaugomis besinaudojanti. Pagal nurodytą kasacinio teismo praktiką sprendžiant dėl atlyginimo už priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimo paslaugas priteisimo iš transporto priemonės savininko ir (ar) valdytojo, nedalyvavusio sudarant transporto priemonės saugojimo sutartį, turi būti atsižvelgiama į: 1) duomenis apie analogiškų paslaugų (priverstinio transporto priemonių nuvežimo ir saugojimo) įkainius toje pačioje (ar panašioje) vietovėje tuo pačiu (ar panašiu) laikotarpiu; 2) aplinkybę, kad priteistinas atlyginimas negali būti mažesnis už saugojimo paslaugų teikėjo standartinį įkainį, taikomą už automobilio saugojimą atitinkamą laiką. Teismas turėjo remtis nurodyta kasacinio teismo praktika ir konstatuoti, kad atsakovei turi būti taikomi ieškovės ir Tauragės apskrities VPK 2014 m. birželio 13 d. ir 2017 m. birželio 22 d. sudarytose viešojo pirkimo sutartyse dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo nustatyti įkainiai, pagal kuriuos turėjo mokėti tretieji asmenys, transporto priemonių savininkai. Remdamasis VMI ir UAB „Okreta“ 2015 m. birželio 3 d. sutartyje nustatytais įkainiais, teismas neįvertino, kad UAB „Okreta“ teikia ne analogiškas paslaugas kaip ieškovė, taip pat teismas nepagrįstai rėmėsi 2014 m. birželio 13 d. sutarties 6.2.4–6.2.3 papunkčiuose, o ne 6.1.3–6.1.4 papunkčiuose įtvirtinta s standartiniais įkainiais. Nors teismas konstatavo, kad nuo 2017 m. birželio 13 d. galiojo 2017 m. gegužės 22 d. sutartis, tačiau pats nesirėmė šios sutarties įkainiu, o nustatė teisingumo ir sąžiningumo principų neatitinkantį 2 Eur su (PVM) už vieną saugojimo parą įkainį.
 - 20.2. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 1.2 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą nuostatą, pagal kurią civiliniai santykiai reglamentuojami vadovaujantis jų subjektų lygiateisiškumo, nesikišimo į privačius santykius, neleistinumo piktnaudžiauti teise principais, ir [CK](#) 2.36 straipsnio 1 dalį, pagal kurią valstybė, savivaldybė ir jų institucijos yra civilinių santykių dalyvės lygiais pagrindais kaip ir kiti šių santykių dalyviai. Teismas, pats nustatydamas už paslaugų teikimą taikytinus įkainius, ir nusprenddamas, kad atsakovė, net nenuginčijusi sutarčių nuostatų, įtvirtinančių įkainį, gali nemokėti tokio įkainio, suteikė valstybei daugiau teisių nei privačiam subjektui, isikišo į privačius santykius ir pažeidė draudimo kištis į juos principą. Teismui taikius jo paties nustatytą įkainį, ieškovė yra priversta vėl kreiptis į teismą, kad atsakovė sumokėtų už transporto priemonių saugojimą vėlesniu laikotarpiu, todėl nėra užtikrinamas teisinių santykių stabilumas ir aiškumas. Skundžiama nutartimi teismas pateisino atsakovės piktnaudžiavimą teise, kuris pasireiškia tuo, kad ji dėsia atsiimti iš ieškovės valstybės naudai konfiskuotas transporto priemones ir moka tokią saugojimo kainą, kokia jai pačiai atrodo teisinga.
21. Atsakovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo jį atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - 21.1. Apeliacinės instancijos teismas nepažeidė subjektų lygiateisiškumo principo. Šiuo atveju ieškovės ir atsakovės procesinės teisės nėra visiškai lygios, nes tiek policijos, tiek atsakovės pareiga apmokėti konfiskuotų transporto priemonių saugojimo išlaidas yra susijusi su viešųjų funkcijų įgyvendinimu, o ieškovė yra ūkio subjektas, kuris verčiasi komercine veikla. Atsakovė yra priversta ginti viešąjį interesą, užtikrinti jai teisės aktų nustatytą reikalavimą gauti ekonomiškai pagrįstų išlaidų atlygį.
 - 21.2. Teismas teisingai nustatė, kad ieškovė, siekdama 6 Eur vienos paros atlygio, nepateikė į bylą konkrečių duomenų apie atsakovei suteiktų saugojimo paslaugų realias sąnaudas, pagrindžiančias prašomą įkainį.
 - 21.3. Apeliacinės instancijos teismas, nustatydamas paslaugų kainų dydį, objektyviai išanalizavo šalių pateiktus rašytinius įrodymus ir padarė pagrįstą išvadą, kad įkainiai (tarifai) už priverstinai nuvežtų transporto priemonių saugojimą, už analogiško pobūdžio paslaugas įvairiose Lietuvos vietovėse ir įvairiais laikotarpiais yra itin skirtingi. Teismas pagrįstai nusprendė, kad negali būti taikytas toks didelis kainų skirtumas, taikant tas pačias paslaugas tuo pačiu laikotarpiu, įvertino, kad transporto priemonės savininkui ir (ar) valdytojui, nedalyvavusiam sudarant transporto priemonės saugojimo sutartį, negali būti uždėta pernelyg didelė našta.

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl atlyginimo, mokėtino už konfiskuotos transporto priemonės saugojimą, dydžio nustatymo

22. Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 33 straipsnio 1 dalį (2015 m. gruodžio 15 d. įstatymo Nr. XII-2186 redakcija, galiojusi nuo 2015 m. gruodžio 30 d.) priverstinai transporto priemonė gali būti nuvežama į ūkio subjekto, kuris teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę verstis tokia ūkine komercine veikla, transporto priemonių stovėjimo aikštelę arba uždraudžiama važiuoti, jei transporto priemonės valdytojas, naudodamas transporto priemonę, sukelia grėsmę eismo dalyvių ar kitų asmenų sveikatai ar gyvybei arba trukdo saugiam transporto priemonių ar pėsčiųjų eismui ir pažeidžia Kelių eismo taisyklių ar kitų teisės aktų reikalavimus. To paties straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad išlaidas, susijusias su priverstiniu transporto priemonės nuvežimu į transporto priemonės stovėjimo aikštelę šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais ir jos saugojimu transporto priemonės stovėjimo aikštelėje, ūkio subjektui transporto priemonės savininkas ir valdytojas atlygina solidariai. Šios išlaidos atlyginamos arba adekvatus prievolės atlyginti išlaidas įvykdymo užtikrinimas CK nustatytais būdais ir tvarka pateikiamas iki transporto priemonės paėmimo iš transporto priemonės stovėjimo aikštelės.
23. Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 634 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Taisyklės) (2015 m. kovo 13 d. įsakymo redakcija, galiojusi nuo 2015 m. kovo 20 d.) 5 punkte nustatyta, kad tais atvejais, kai valstybei perduotiną turtą būtina saugoti, valstybės institucijos, kurių žinioje yra valstybei perduotinas turtas, privalo užtikrinti, kad su asmenimis, teikiančiais saugojimo paslaugas, būtų sudaromos ekonomiškai pagrįstos saugojimo sutartys, t. y. kad teikiamų saugojimo paslaugų kaina būtų nustatyta vadovaujantis protingumo kriterijais ir atitiktų rinkoje teikiamų analogiškų saugojimo paslaugų kainą. Panašiai šiuos santykius reglamentuoja ir aktuali nurodytų Taisyklių redakcija, galiojanti nuo 2020 m. liepos 1 d.
24. Kasacinis teismas savo praktikoje yra pasisakęs, kad priverstinai nuvežama transporto priemonė paprastai yra saugoma pasaugos sutarties tarp policijos komisariato ir saugotojo pagrindu; šios pasaugos sutarties ypatybė ta, kad pareiga sumokėti už suteiktas saugojimo paslaugas kyla ne ją sudariusiai šaliai (arba ne tik ją sudariusiai šaliai, priklausomai nuo konkrečios sutarties nuostatų) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-362-701/2017, 20 punktas).
25. Nagrinėjamu atveju byloje nekilo ginčo, kad valstybė (jai atstovaujanti VMI) turi pareigą sumokėti ieškovei už jos aikštelėje saugotas konfiskuotas transporto priemones. Ginčas kilo dėl paslaugų kainos – tinkamo automobilių saugojimo įkainio nustatymo.
26. Byloje teismų nustatytos teisėn reikšmę turinčios faktinės aplinkybės: 2014 m. birželio 13 d. ieškovė ir Tauragės apskrities VPK sudarė viešojo pirkimo sutartį dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo Šilutės rajono savivaldybės teritorijoje, šia sutartimi Tauragės apskrities VPK nustatyti 3 Lt (0,87 Eur) su PVM (už transporto priemonių iki 3,5 t) ir 4 Lt (1,16 Eur) su PVM (už transporto priemonių virš 3,5 t) saugojimo paslaugų įkainiai (sutarties 6.2.3, 6.2.4 punktai); galiojant šiai sutarčiai, nuo 2016 m. gruodžio 15 d. (keturiais atvejais – nuo 2016 m. lapkričio 30 d.) ieškovė saugojo dvidešimt penkis transporto priemones; 2017 m. gegužės 22 d. (įsigaliojo 2017 m. birželio 13 d.) ieškovė ir Tauragės apskrities VPK sudarė viešojo pirkimo sutartį dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo Šilutės rajono savivaldybės teritorijoje, kuria už paslaugas, nurodytas sutarties 3.1–3.5.2 punktuose, Tauragės apskrities VPK moka 60 Eur (suma su PVM) už nuvežimo paslaugas ir 6 Eur (suma su PVM) už saugojimo paslaugas galiojant šiai sutarčiai, ieškovė saugojo (saugo) dvidešimt septynias priverstinai nuvežtas ir vėliau valstybės naudai konfiskuotas transporto priemones.
27. Pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad atsakovė pateikė sutartį dėl paslaugų, kurios buvo teiktos kitose vietovėse nei ginčo atveju, taip pat kitu (daugiau nei metais vėlesniu) laikotarpiu, atsižvelgdamas į ieškovės pateiktus duomenis apie panašioje vietovėje ginčo laikotarpiu galiojusias tokių pačių paslaugų kainas, nusprendė, jog ieškovės reikalaujamas paslaugos įkainis (6 Eur už vieną saugojimo parą) atitinka galiojančią rinkos kainą, atsakovės teisių nepažeidžia, todėl ieškinį tenkino. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs šalių pateiktas saugojimo paslaugų sutartis, kurių įkainiai (tarifai) už priverstinai nuvežtų, konfiskuotų automobilių saugojimą įvairiose Lietuvos vietovėse ir įvairiais laikotarpiais yra itin skirtingi, priešingai nei pirmosios instancijos teismas, laikėsi pozicijos, kad neįmanoma tiksliai nustatyti priverstinai nuvežtų transporto priemonių saugojimo rinkos kainos. Atsižvelgdamas į tai, kad ginčiui aktualiu laikotarpiu (nuo 2016 m. gruodžio 15 d. iki 2018 m. sausio 15 d.) galiojo dvi ieškovės su Tauragės apskrities VPK sudarytos transporto priemonių priverstinio saugojimo paslaugų sutartys, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad pagal 2014 m. birželio 13 d. sutartį iš atsakovės priteistinas atlyginimas, apskaičiuotas pagal 1,45 Eur dydžio įkainį, taikytą šalių santykiams civilinėje byloje, užbaigtoje Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. liepos 4 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-833-823/2017. Remdamasis tuo, kad ieškovė nepateikė duomenų apie atsakovei suteiktų saugojimo paslaugų realias sąnaudas, nepagrindė 2017 m. gegužės 22 d. sutartyje nustatyto gerokai didesnio įkainio (6 Eur), atsakovė nebuvo 2017 m. gegužės 22 d. sutarties šalis, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, jog pagal 2017 m. gegužės 22 d. sutartį teisingu ir protingu atlygiu laikytinas 2 Eur (su PVM) įkainis už vieną saugojimo parą. Taigi, apeliacinės instancijos teismas pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą, sumažindamas ieškovei priteisiamos skolos dydį.
28. Ieškovė kasaciniame skunde nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas privalejo remtis 2014 m. birželio 13 d. ir 2017 m. birželio 22 d. sudarytose viešojo pirkimo sutartyse dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo nustatytais standartiniais įkainiais. Viešojo pirkimo sutartimi esant nustatytai automobilių saugojimo kainai, šios sąlygos teismas negalėjo keisti, nes tai neatitiktų viešojo pirkimo procedūrų tikslų ir bet kuriam (taip pat ir privačiam) asmeniui būtų suteikta galimybė ginčyti viešojo pirkimo sutartimi įtvirtintas nuostatas. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus atmeta kaip nepagrįstus.
29. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. kovo 28 d. nutarime byloje Nr. 33/03 išaiškino, kad Konstitucijoje įtvirtinta bendrosios kompetencijos teismų instancinė sistema turi funkcionuoti taip, kad būtų sudarytos prielaidos formuoti vienodai (nuosekliai, neprieštarinčiai) bendrosios kompetencijos teismų praktikai. Tokios pat (analogiškos) bylos turi būti sprendžiamos taip pat, t. y. ne sukuriant naujus teismo precedentes, konkuruojančius su esamais, bet paisant jau įtvirtintų. Bendrosios kompetencijos teismų susisaistymas savo pačių sukurtais precedents (sprendimais analogiškose bylose) bei žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismų susaistymas aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismų sprendimais (precedentsais tų kategorijų bylose) neišvengiamai suponuoja tai, kad teismai turi vadovautis tokia atitinkamų teisės nuostatų (normų, principų) turinio, taip pat šių teisės nuostatų taikymo samprata, kokia buvo suformuota ir kokia buvo vadovaujama taikant tas nuostatas ankstesnėse bylose, *inter alia* (be kita ko), anksčiau sprendžiant analogiškas bylas. Konstitucinis Teismas 2007 m. spalio 24 d. nutarime byloje Nr. 26/07 yra nurodęs, kad teismų precedentai yra teisės šaltiniai – *auctoritate rationis*; rėmimasis

precedentais yra vienodos (nuoseklios, neprieštaringos) teismų praktikos, kartu ir Konstitucijoje įtvirtinto teisingumo principo, įgyvendinimo sąlyga.

30. Teismų precedentų reikšmė atskleista ne tik Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje, bet ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje. Kasacinis teismas nuosekliai pabrėžia teismų pareigą laikytis savo pačių ar aukštesnės instancijos teismų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose sukurtų precedentų, taip užtikrinant teismų praktikos nuoseklumą ir nuspėjamumą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 3 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-286-313/2019 35 punktą). Taip pat kasacinio teismo praktikoje ne kartą pažymėta, kad teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapačios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 25 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-362-701/2017 22 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
31. Faktinėmis aplinkybėmis labai panašioje civilinėje byloje (bylos Nr. e3K-3-14-690/2019) kasacinis teismas yra nurodęs, kad atlikus viešojo pirkimo procedūras sudaryta sutartis yra privaloma bei sukelia teises ir pareigas jos šalims (ieškovei ir trečiajam asmeniui). Tačiau būtina atkreipti dėmesį į tai, kad dėl specialaus teisinio reguliavimo pareiga atsiskaityti už transporto priemonės priverstinio nuvežimo ir jos saugojimo paslaugas pagal tokią sutartį kyla (gali kilti) ne tik ją sudariusiam viešajį pirkimą organizavusiam trečiajam asmeniui (policijos komisariatui), bet ir rengiant bei vykdančiam viešojo pirkimo procedūras nedalyvavusiam ir sutarties sąlygoms jokios įtakos negalėjusiam turėti nuvežtos transporto priemonės savininkui ir (ar) valdytojui – fiziniam ar juridiniam asmeniui arba, kaip yra nagrinėjamos bylos atveju, valstybei, atstovaujama VMI (taip pat žr. šios nutarties 24 punktą). Esant tokiai situacijai pripažintina, kad automatiškas konkrečios sutarties (joje nurodytų įkainių) taikymas ne sutarties šalims galėtų lemti teisingumo ir proporcingumo principų neatitinkančias situacijas, kai transporto priemonės savininkas ir (ar) valdytojas būtų priverstas mokėti itin dideles ir atitinkamoje rinkoje vyraujančių kainų neatitinkančias sumas, dėl kurių dydžio jis nebuvo susitaręs. Atsižvelgdama į tai kasacinio teismo teisėjų kolegija minėtoje byloje nurodė, kad transporto priemonės savininkas ir (ar) valdytojas, nesutinkantis su iš jo reikalaujamo priteisti atlyginimo už transporto priemonės priverstinį nuvežimą ir saugojimą dydžiu, turi teisę jį ginčyti, o teismai tokiu atveju privalo vertinti reikalaujamos priteisti sumos dydžio pagrįstumą. Šios išvados nepanaikina aplinkybė, kad ieškovas (saugotojas) savo reikalavimą grindžia su policijos komisariatu sudarytoje viešojo pirkimo sutartyje nurodytais įkainiais (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 7 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-14-690/2019 30 punktą).
32. Apeliacinės instancijos teismas, priešingai nei nurodyta kasaciniame skunde, vadovavosi pirmiau nurodytos precedento galią turinčios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutarties išaiškinimais ir teisingai nusprendė, kad nagrinėjamoje byloje atsakovės nesaisto ieškovės su Tauragės apskrities VPK sudarytos sutarties sąlygos, kartu ir nurodyti automobilių saugojimo vienos paros įkainiai. Dėl to, atsakovei nesutinkant su ieškovės reikalaujamu priteisti atlyginimo už transporto priemonės priverstinį nuvežimą ir saugojimą dydžiu, apeliacinės instancijos teismas analizavo ieškovės prašomos priteisti sumos pagrįstumą.
33. Vertinant reikalaujamo priteisti atlyginimo už transporto priemonės priverstinį nuvežimą ir saugojimą dydžio pagrįstumą, primintinas minėtas Taisyklių 5 punkte įtvirtintas reikalavimas, vadovaujantis protingumo kriterijais nustatyti valstybei perduoto turto saugojimo paslaugų kainą, kuri atitiktų ir rinkoje teikiamų analogiškų saugojimo paslaugų kainą.
34. Kasacinis teismas, pasisakydamas dėl atlyginimo už saugojimo paslaugas dydžio, taip pat yra nurodęs, kad kiekvienu atveju turi būti įvertintos konkrečios bylos aplinkybės, nustatyta, ar prašomas priteisti atlyginimas atitinka tokių paslaugų rinkos kainas konkrečioje vietovėje konkrečiu laikotarpiu, ar jis atitinka teisingumo ir proporcingumo principus, ar jį priteisus transporto priemonės savininkui ir (ar) valdytojui nebūtų uždėta pernelyg didelė našta ir pan. Teisingo saugojimo paslaugų teikėjo ir transporto priemonės savininko ir (ar) valdytojo interesus atitinkančios paslaugų kainos nustatymo kriterijumi galėtų būti, pavyzdžiui, duomenys apie analogiškų paslaugų (priverstinio transporto priemonių nuvežimo ir saugojimo) įkainius toje pačioje (ar panašioje) vietovėje tuo pačiu (ar panašiu) laikotarpiu. Jei teismas negalėtų nustatyti duomenų apie analogiškų paslaugų įkainius, turėtų būti įvertinti panašių paslaugų (nuvežimo ir saugojimo paslaugų, teiktų subjektų pasirinkimu) įkainiai toje pačioje (ar panašioje) vietovėje tuo pačiu (ar panašiu) laikotarpiu, atsižvelgiant į priverstinio nuvežimo ir saugojimo paslaugoms teikti būtinas papildomas išlaidas, patiriamas užtikrinant su transporto priemonių saugojimu susijusių specialių reikalavimų, jei tokie buvo nustatyti priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo sutartyje, įgyvendinimą. Tuo atveju, jei saugojimo paslaugų teikėjo veikla yra susijusi ne tik su saugojimo paslaugų teikimu viešojo pirkimo sutarties su atitinkamu policijos komisariatu pagrindu, bet ir su saugojimo paslaugų teikimu kitiems subjektams viešosios sutarties (CK 6.161 straipsnis) pagrindu, priteistas atlyginimas negali būti mažesnis už saugojimo paslaugų teikėjo standartinį įkainį, taikomą už automobilio saugojimą (žr. pirmiau nurodytos kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-14-690/2019 36 punktą).
35. Teisėjų kolegija atmeta kaip nepagrįstus kasacinio skundo argumentus, kuriais nurodoma, kad apeliacinės instancijos teismas nesivadovavo aptartoje kasacinio teismo praktikoje įtvirtintais paslaugų kainos dydžio nustatymo kriterijais. Iš apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo motyvų matyti, kad teismas, įvertinęs bylos šalių pateiktus įrodymus, palygino skirtingose vietovėse nustatytas paslaugų kainas ir nurodė, kad jos itin skiriasi ir kad paslaugos teiktos vėliau nei ginčui aktualiu laikotarpiu; be to, teismas pasisakė ir dėl aplinkybių, kodėl nesivadovauja tų pačių šalių ankstesnėje byloje už kitą laikotarpį nustatytais paslaugų įkainiais, nurodė apie pasikeitusią rinkos situaciją dėl praėjusio laiko tarpo; taip pat teismas įvertino ieškovės su Tauragės apskrities VPK sudarytą ankstesnę paslaugų teikimo sutartį ir joje nurodytus žymiai mažesnius transporto priemonių saugojimo įkainius, todėl pagrįstai nusprendė, kad už laikotarpį, kai paslaugos buvo teiktos galiojant ankstesnei sutarčiai, įkainis turi būti taikomas pagal šią sutartį – 1,45 Eur, o pagal 2017 m. birželio 13 d. sutartį – teisingas ir protingas įkainis, įvertinus visas minėtas aplinkybes, yra 2 Eur už vieną saugojimo parą.
36. Apibendrinama nurodytus argumentus teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, remdamasis aptarta kasacinio teismo praktika ir šalių pateiktų įrodymų pagrindu nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, nustatė tokią paslaugų kainą, kuri atitinka tiek teismų praktikoje, tiek pirminiuose teisės aktuose nustatytus kriterijus. Kasacinio skundo argumentai, kuriais teigiama, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 7 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-14-690/2019 pateiktų išaiškinimų, kuriais nustatomi kriterijai dėl teisingo saugojimo paslaugų teikėjo ir transporto priemonės savininko ir (ar) valdytojo interesus atitinkančios paslaugų kainos nustatymo, vertintini kaip teisiškai nepagrįsti.

Dėl valstybės padėties dalyvaujant civiliniuose santykiuose

37. Ieškovė kasaciniame skunde, be kita ko, nurodo, kad teismas, pats nustatydamas įkainį už transporto priemonių saugojimo paslaugą, atsakovei nenuginčijus ieškovės ir policijos įstaigos sudarytų sutarčių nuostatų dėl transporto priemonių saugojimo paslaugų įkainių, atsakovei, t. y. valstybei, šiuo atveju atstovaujama VMI, suteikė daugiau teisių nei privačiam subjektui, laikė civilinių teisių santykių privilegijuotu dalyviu. Kitaip tariant, ieškovė kelia klausimą dėl valstybės, kaip lygiateisio civilinių teisių santykių (valstybei perduoto konfiskuoto turto (transporto priemonių) saugojimo paslaugų) dalyvio, klausimą.
38. CK 2.36 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybė, savivaldybė ir jų institucijos civiliniuose teisiniuose santykiuose yra šių santykių dalyvės lygiais pagrindais kaip ir kiti civilinių teisių santykių dalyviai. Kasacinio teismo praktikoje pasisakant apie valstybės bei savivaldybių padėtį civiliniuose teisiniuose santykiuose CK 2.36 straipsnio 1 dalies nuostatų kontekste nurodoma, kad valstybės ar savivaldybės dalyvavimas civiliniuose santykiuose savaime nereiškia viešojo intereso buvimo ir neteikia pagrindo suteikti kokių nors privilegijų tokiame santykiu

dalyviui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-440/2014](#)). Pažymėtina ir tai, kad Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje ne kartą yra pažymėta, jog konstitucinis visų asmenų lygybės principas reikalauja, kad teisėje pagrindinės teisės ir pareigos visiems būtų įtvirtintos vienodai; be to, konstitucinis asmenų lygybės principas yra taikytinas ne tik fiziniams, bet ir juridiniams asmenims (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 1996 m. vasario 28 d., 1996 m. balandžio 18 d., 2000 m. vasario 23 d., 2000 m. gruodžio 6 d. nutarimus).

39. Taigi, teisėjų kolegija sutinka su ieškove, kad valstybė, atstovaujama VMI, ir ieškovė ginčo civiliniuose santykiuose dėl valstybei perduotų transporto priemonių saugojimo paslaugų turi būti laikomos lygiavertėmis šių santykių dalyvėmis, nė vienai iš šalių neturėtų būti suteikiamos privilegijuotos, išskirtinės teisės kitos šalies atžvilgiu.
40. Ieškovė šio ginčo šalies, t. y. valstybės, atstovaujamos VMI, išskirtinumą civiliniuose santykiuose grindžia tuo, kad teismas nustatė ieškovės teikiamų atsakovei paslaugų įkainį, iš esmės netaikydamas ieškovės ir Tauragės apskrities VPK sudarytose viešojo pirkimo sutartyse dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo Šilutės rajono savivaldybės teritorijoje nustatytų įkainių. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija pažymi, jog precedento galia turinčios kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-14-690/2019 išaiškinimų kontekste nagrinėjamu atveju šalių lygiateisiskumas pasireiškia tuo, kad transporto priemonės savininkui ir (ar) valdytojui, nepriklausomai nuo to, ar tai fizinis, ar juridinis asmuo, be kita ko, valstybės institucija, atstovaujanti valstybei (kaip nagrinėjamo ginčo atveju), kuri nėra konkrečios paslaugų sutarties šalis, nesutinkant su iš jo reikalaujamo priteisti atlyginimo už transporto priemonės priverstinį nuvežimą ir saugojimą dydžiu, pripažįstama teisė ginčyti tokios paslaugos įkainio dydį. Tokiu atveju, remdamasis pirmiau aptartais kriterijais, paslaugų įkainio dydį nustato teismas (žr. šios nutarties 34 punktą). Priešingu atveju, tokią teisę (ginčyti atlyginimo už transporto priemonės priverstinį nuvežimą ir saugojimą dydį) paneigus, valstybė, atstovaujama VMI, kaip civilinių teisinių santykių šalis, būtų pastatoma į nelygiavertę padėtį.
41. Kita vertus, teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad valstybė įgyja civilines teises, prisiima civilines pareigas ir jas įgyvendina per atitinkamas valstybės valdymo institucijas ([CK 2.36 straipsnio](#) 2 dalis). Tiek teisės aktuose, tiek kasacinio teismo praktikoje aiškiai nurodoma, kad valstybei perimant teismo sprendimu konfiskuojamą turtą ([CK 4.47 straipsnio](#) 10 punktas, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 8 punktas) valstybei atstovauja VMI; perduoto turto saugojimo išlaidos apmokamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, o valstybei perduoto turto saugojimo, pripažinimo atliekomis, realizavimo ir kitas išlaidas iš jai skirtų valstybės biudžeto asignavimų apmoka VMI; valstybė, kaip konfiskuoto turto savininkė, prisiima pareigą sumokėti visas išlaidas, susijusias su jai perduoto konfiskuoto turto saugojimu ir kitais veiksniais tvarkant bei realizuojant konfiskuotą turtą (Taisyklių 5 punktas) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-140-219/2016](#), 16–18, 21–22, 24, 26 punktai; 2017 m. spalio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-362-701/2017](#), 20 punktas).
42. Aptartos nuostatos suponuoja, kad VMI, per kurią valstybė įgyvendina civilinę pareigą apmokėti valstybei perduoto turto saugojimo išlaidas, yra atsakinga už šių išlaidų apmokėjimą iš VMI skirtų valstybės biudžeto asignavimų. Taigi, VMI turi pozityvią pareigą tinkamai, nepažeisdama kitų subjektų teisių, vykdyti nurodytą įpareigojimą. Apeliacinės instancijos teismas atkreipė dėmesį, kad nors šalių ginčas dėl atlyginimo už valstybės naudai konfiskuotų transporto priemonių saugojimą Šilutės rajono teritorijoje teismuose tęsiasi nuo 2015 m., valstybei atstovaujanti VMI per daugiau nei penkerius metus nesudarė su tokio pobūdžio paslaugas teikiančiais subjektais sutarties. Atitinkamai, atsakovei nesudarant tokios sutarties ir nesutinkant mokėti ieškovės reikalaujamo dydžio atlyginimą už transporto priemonių saugojimą, ieškovė priversta kreiptis į teismą dėl atlyginimo už jos suteiktas paslaugas priteisimo. Taigi, šiuo atveju byloje susiklosčiusi faktinė situacija sudaro pagrindą daryti išvadą, kad VMI, nesiimdama konkrečių veiksmų (sudaryti sutartį dėl valstybei perduoto turto saugojimo paslaugų), tinkamai neįgyvendina valstybės pareigos apmokėti už valstybei perduotų transporto priemonių saugojimą. Vis dėlto teisėjų kolegija pažymi, kad šiuo atveju klausimas dėl VMI tinkamo pareigų vykdymo nepatenka į šios bylos nagrinėjimo ribas, todėl plačiau šiuo aspektu nepasisakytina.
43. Apibendrinant konstatuotina, kad VMI, atstovaujanti valstybei, kaip ir transporto priemonės savininkui ir (ar) valdytojui esant fiziniams ar juridiniams asmenims, nesant sutarties dėl priverstinio transporto priemonių nuvežimo, pervežimo ir saugojimo šalimi ir nesitarus dėl atitinkamų paslaugų įkainių, pagal aktualią kasacinio teismo praktiką yra pripažįstama teisė ginčyti paslaugų teikėjo reikalaujamo dydžio įkainį. Nors šio konkretaus ginčo aplinkybės sudaro pagrindą daryti išvadą, kad VMI, atstovaujanti valstybei, ilgą laiką nesudarydama ekonomiškai pagrįstos saugojimo sutarties, netinkamai vykdo jai teisės aktuose nustatytas pareigas (žr. šios nutarties 23 punktą), nurodytos teisės ginčyti paslaugų teikėjo reikalaujamo įkainio dydį pripažinimas savaime nesudaro pagrindo spręsti dėl valstybės, kaip civilinių santykių šalies, privilegijuotumo, nes tokia teisė suteikiama bet kuriam transporto priemonės savininkui ir (ar) valdytojui (žr. šios nutarties 31 punktą).

Dėl bylos procesinės baigties

44. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šioje nutartyje išdėstytus argumentus, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, remdamasis aktualioje kasacinio teismo praktikoje pateiktais išaiškinimais, tinkamai nustatė ir įvertino svarbias kilusiam ginčui išspręsti faktines bylos aplinkybes bei padarė šioms aplinkybėms ir teisės normomis pagrįstas išvadas dėl atlyginimo už valstybei perduotų transporto priemonių saugojimo paslaugas dydžio. Kasaciniame skunde išdėstyti argumentai nesudaro pagrindo daryti priešingas išvadas ir (ar) pripažinti skundžiamą procesinį sprendimą neteisėtu (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – [ir CPK](#)) 346 straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

45. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis, 98 straipsnio 1 dalis).
46. Kasacinį skundą atmetus, ieškovės turėtos bylinėjimosi išlaidos kasaciniame teisme neatlygintinos ([CPK](#) 93 straipsnio 1 dalis). Atsakovė prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo nepareiškė.
47. Kasaciniame teisme išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, nepatirta.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 5 d. nutartį palikti nepakeistą.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukaviniėnė

Virgilijus Grabinskas

Andżej Maciejewski